

Handläggare: Christina Grönberg
Telefon: 08-508 25 904

Till
Socialnämnden

Serviceinsatser till barn och deras föräldrar samt fortsatta satsningar inom området

(1 Bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten Serviceinsatser till barn och deras föräldrar samt det fortsatta arbetet inom området.
2. För kännedom till stadsdelsförvaltningarna

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Hösten 2011 genomfördes en kartläggning av öppna preventiva insatser till barn och deras föräldrar i staden. Intervjuer genomfördes med öppenvårdschefer eller motsvarande i respektive stadsdelsförvaltning. Rapportens slutsatser är att i stort sett samma utbud av insatser erbjuds över hela staden. Det vanligaste och mest spridda föräldrastödet är råd- och stödsamtal. Den vanligaste föräldrautbildningen är *Komet* och den vanligaste barngruppen *Skilda världar*. Många stadsdelsförvaltningar har dock svårt att rekrytera deltagare både till föräldra- och barngrupper. Utrymmet hos öppenvårdsenheterna att ge insatser utan bistånd varierar. Det kan också variera om en insats ges som service eller efter utredning..

Kartläggningen uppmärksammar att det inte finns något enhetligt system för uppföljning och statistik. I rapporten konstateras också att det saknas en gemensam begreppsapparat för öppna insatser och annat förebyggande arbete i staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom den stadsövergripande avdelningen.

Bakgrund

År 2007 slutfördes barnuppdraget i Stockholms socialtjänst (BUSS). Uppdraget var en genomlysning av hela kedjan insatser; från tidiga till mer formaliserade socialtjänstinsatser i form av frivilliga och tvingande placeringar. Rapporten innehöll därmed insatser utan biståndsbeslut, biståndsbedömda insatser, öppenvård och utbud som erbjuds generellt över staden (exempelvis Maria Ungdom). I slutrapporten från BUSS identifierades dock kartläggning av öppna insatser som ett område att belysa vidare i ett kommande uppdrag. BUSS- uppdraget innefattade inte primärprevention i någon större utsträckning, det vill säga öppna insatser som riktar sig till alla. En fortsättning av BUSS - uppdraget är alltså bakgrunden till denna kartläggning.

En ökad prioritering av föräldrastödsinsatser bidrog också till att kartläggningen var viktig att genomföra vid den här tidpunkten som en utgångspunkt och vägledning i det fortsatta arbetet med föräldrastöd.

Ärendet

Uppdragets mål var att kartlägga stadens socialtjänsts samlade utbud av icke biståndsbeslutade förebyggande/öppna insatser som riktar sig till barn och ungdomar 0-20 år. Kartläggningen är framförallt baserad på intervjuer med öppenvårdschefer eller motsvarande i respektive stadsdelsförvaltning.

Rapporten ger en bakgrund kring definitioner av prevention och aktuell forskning på området. Kartläggningen är strukturerad utifrån en indelning som utgår från vilka målgrupper som ska nås (*universell, selektiv* och *indikerad*). Tabellen visar en förenklad kategorisering av dessa preventionsnivåer och målgrupper.

Målgrupp	Socialtjänst	Insatsform	Begrepp
Alla barn	Generellt förebyggande arbete	Serviceinsats, utan utredning/beslut/bistånd.	Universell prevention
Riskgrupper	Riktade förebyggande insatser	Serviceinsats, utan utredning/ beslut/bistånd.	Selektiv prevention
Barn med identifierade problem	Stöd- och behandlingsinsatser	Oftast utredning/biståndsbedömt	Indikerad prevention

(Källa: Socialstyrelsen, 2009)

Fokus för insatserna i rapporten har varit olika varianter av selektiv prevention (riktade och icke biståndsbedömda insatser till riskgrupper). Utrymmet hos öppenvårdsenheterna att ge insatser utan bistånd varierar beroende på hur många individer som beviljas insatser från myndighetsdelen. Det kan också variera om en insats är tänkt att ges som service eller efter utredning.

Det insamlade intervjumaterialet har kategoriserats i fyra delområden:

1. Föräldrastöd/föräldrautbildningar (mer etablerade, spridda).
2. Övrigt föräldrastöd/övriga föräldrautbildningar (t.ex. stadsdelsförvaltningars egna varianter).
3. Barngrupper (mer etablerade, spridda).
4. Övriga insatser och förebyggande arbete (inkl. eventuella gruppverksamheter utöver de mer etablerade barngrupperna).

I stort sett alla stadsdelsförvaltningar erbjuder föräldrautbildningar. De relativt etablerade i staden är *Komet*, *Ungdomskomet*, *Familjeverkstan*, *ABC*, *Connect*, *Active Parenting* och *ICDP/Vägledande samspel*. I övrigt föräldrastöd är det framförallt *Råd- och stödsamtal* som fått spridning över staden. I övrigt finns många lokala varianter av stöd. De vanligaste barngrupperna är *Skilda världar* och *Trappan*. Det finns lokala utformningar även av barngrupper och det är vanligt med hänvisningar till Ersta Vändpunkt. Övriga insatser innehåller olika varianter av lokalt förebyggande arbete som inte kunde kategoriseras i någon av de andra grupperna. Det kan exempelvis handla om insatser till unga lagöverträdare eller samverkan mellan förskola och öppenvård.

Råd- och stödsamtal är insatsen som fått störst spridning över staden och som flest individer haft tillgång till: drygt 1000 genomförda samtal år 2011. Insatsen följs dock inte upp i nämnvärd utsträckning över staden (undantag finns). Trots en vilja att följa upp insatser saknas ofta uppföljning beroende på tidsbrist och brist på systematik av dokumentation.

Förutom konkreta insatser lyfts ofta samverkan fram som ett preventivt instrument. Ökad kunskap om varandras verksamheter, om målgrupp och dess stödbehov i kombination med samordnade resurser antas ge bra effekt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kartläggningen belyser att det inte finns en enhetlig form för uppföljning vilket gör det svårt att jämföra mellan stadsdelsförvaltningarna samt att följa upp kvalitet

och insatsernas effektivitet. Förvaltningen föreslår att uppföljning och utvärdering av öppna preventiva tas med som ett prioriterat område i FoU- planen 2013. Exempelvis, kan det finnas anledning att belysa innehåll, metod och om möjligt effekt, av den mycket vanligt förekommande insatsen råd- och stödsamtal.

I rapporten framgår att det i många stadsdelsförvaltningar är svårt att rekrytera deltagare både till föräldra- och barngrupper. Hur många personer som verkligen tar del av insatserna bör undersökas närmare då rapporten endast kunnat göra uppskattningar på grund av bristande statistik över antal deltagare. Det finns dock exempel på verksamheter som lyckas nå höga deltagarantal. Ett erfarenhetsutbyte med syfte att fler verksamheter lyckas öka antalet deltagare vore värdefullt.

Då det inte finns en enhetlig begreppsapparat i staden försvåras ibland diskussionerna kring serviceinsatser, preventiva öppna insatser, tidiga insatser och så vidare. Förvaltningen kommer att påbörja ett arbete med att ta fram förslag på en enhetlig terminologi.

Rapporten har inte täckt in allt förebyggande arbete som utförs i staden då många insatser sker inom ramen för fält- och fritidsverksamhet. Det pågår ett arbete med att kartlägga det arbetet med fokus på föräldrastöd i och med den stora satsningen i budget för 2012. Eftersom kartläggningen ger en helhetsbild över insatser att tillgå och eventuellt behov av fler insatser föreslår förvaltningen att den används som ett underlag i det fortsatta arbetet med föräldrastödssatsningen och i utvecklingsprojektet om att införa en evidensbaserad praktik i den sociala barn- och ungdomsvården.

Bilagor

1. Rapport: Serviceinsatser till barn och deras föräldrar